

ΑΡΧΑΙΑ ΕΒΡΑΙΚΗ ΚΗΔΕΙΑ

(Παλαιά Γκραβούρα)

ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ

ΤΟΥ Κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΛΑΤΡΕΥΤΗ ΜΗΤΡΙΑ

(ΔΙΗΓΗΜΑ ΑΛΗΘΙΝΟ)

Πάνε κάπιτασα χρόνια — δώδεκα, δεκαπέντε — δύον μάλιστα, ξαρφνιά, ήρθε στὸ σπίτι μου, νὰ μὲ γνωρίσῃ, ἵνα κορίτσι.

Τὸ πρᾶγμα συνηθισμένο, τὸ κορίτσιον δύος ἔτηστακτο. Ἀριστέα τὴν λέγανε. Πολὺ χαρτήρι, πολὺ διατριψη, πολὺ ἔξιπτη, πολὺ εὐγλωττη, πολὺ τὸν κόσμον καὶ πολὺ μορφωμένη. "Ἐτοι πελώρια ποὺ ἡταν, δύ τὴν ἔπιπλην κανέναν γιὰ μεγάλην μὲν ἀπιδική, ἡ ἀδύτη, ἡ ἀγαθὴ ἔκφραση τοῦ προσώπου τῆς τὴν ἔδειχε κάποια τῶν εἰκόνων χρονῶν. Καλοκάθησε στὸ γραφεῖο μου, μον-μῆτης θαρρετά, γιὰ ἓνα σωρὸ πράγματα, καὶ στὸ τέλος μοῦ δήλωσε πῶς καὶ ἡ μαμά της εἶχε τὴν ίδια ἐπιθυμία νὰ μὲ γνωρίσῃ.

— Γ' αὐτὸς κινίσθησε, ἐπόρθησε. Γιὰ μένα, ἡ ἐπιθυμία τῆς μαμάς εἶνε δικαγγή. Τὴν ἀγαθῶ τόσο πολὺ! Θὰ μᾶς κάννετε τὴν τιμή, μάλιστα ἀτές τῆς ἡμέρες, νάρθηκτα στὸ σπίτι;

Μονάχη της ἡ διωρφαῖα δεν εἶνε τόσο δικατή, δοσο νομίζουν· ἐνω- μένη δύος μὲ τὴν ἔξιπτάδα, εἶνε παποδόνυμό :

— Ἀφοῦ τὸ θέλετε, δεσποινίς, εὐχαριστάτως! Τιψή καὶ γιὰ μένα.

Καὶ τὴν ήμέρα, τὸν προσδιαρίσαμε πῆγα.

Τὸ σπίτι, σὲ μὰ πάρδοδο τῆς δόδον Βουκουρεστίου, διαν ψηλό, γυναικά καὶ πολυτελέστατο. Μον-ἄνικε μάλιστης καλοπιενή καυμαρέδα, μὲ ὑποδέχτηκε στὸ κεφαλόσταλο ἡ Ἀριστέα, καὶ αὐτή, γελούμενη, πασίχωρη, μὲ ἔμπιστε σ' ἓνα καρπότατο, καλλιτεχνικό καὶ ἀνθεστόλι- στο σπάλτον, διον τὴν μαζεμένη τὴν ἀδέρφια της.

Τρία τὸ δίλον : ὁ Ἀλέξος, ὃς δεκαπέντε χρονῶν δέ, καντάρης, ὃς δεκαπέντε, καὶ ἡ Μαργαρίτα, ὃς δεκα- τριῶν. Μό διον ἡ Ἀριστέα, καὶ ὅλη αὐτὴ τὰ παιδιά διαν κοντόρι, μεγάλοσιμα, πελώρια. Κι' αὐτή ἀπό μὲν ἡ Μαργαρίτα μὲ τὶς κοντές κάλτσες, εἶχε ἄνα- σπιμα, σπῆδος, γορύν καὶ μπράστα σωτῆταις γινα- κάταις. Εμοιάζειν κιάλια μεταξύ τῶν καπιτλητησιών. Τὸ ἔδιο κόπτωστο δέσμα, τὰ ἴδια πόκινα μάγονια, τὰ ἴδια ματήρα μαλλιά, τὰ ἴδια μεγάλα φωτεινά μάτια, τὰ ἴδια ἀδόνια χρωστηριστικά. Μόνο μάτια τὰ παραπ- ροῦντας καλύπτει, ἔβλεπε τὰς τὰ τέσσερα παιδιά η- ταν γινένα σὲ δύο καλύπτει διαφορετικά :

— Ο Ἀλέξος, ὁ μεγάλος, καὶ ἡ μικρή Μαργαρίτα,

εἶχαν πρῶτο μετό καὶ ἓνα πάχος πάπιας πλαδαρό. Ἀπεναντίας, τὸ πά- χος τῆς Ἀριστέας καὶ του Κωστάκης ἦταν σφιχτό, στερεό, καὶ τὸ μετό τους, σχετικά μὲ τὴν ἡλικία ποὺς καὶ μὲ τὸν ἄλλον καυμόπλετο. Ἀκόμα, δὲ Ἀλέξος καὶ ἡ Μαργαρίτα ἦταν λιγάκι μακροπρόσωποι καὶ πό ψηλόμενοι ἀπὸ τὸν Κωστάκην καὶ τὴν Ἀριστέα.

“Ομοιαὶ τὸ ἔδιο διωρφαῖα καὶ τὰ τέσσερα. Ο πατέρας τους θάτταν χωρὶς ἄλλα κανένας κοντόρι, γερός διωρφάθροπος, καὶ ἡ μητέρα τους καυμά μάνιστοι, ιστορικά καύλοντή. Οποιοδήποτε, ἡ Ἀριστέα ἔχειριζε. Ἁταν πό διωρφη καὶ ἀπὸ τὴν Μαργαρίτα.

— Η μαμά κέφτατε, καθήστε! μοῦ είχαν πεῖ.

Καὶ περιμένοντας, μιλούσαμε «φιλολογία».

“Ολα τὰ παιδιά, καὶ ἡ μικρομεγάλη ἀσώμα Μαργαρίτα, είχαν δια- βάσει βιβλία μου καὶ ζητορά, θαρρεστά φωναχτά, μαζί καὶ τὰ τέσσε- ρα, μοῦ ἔλεγαν τίς προτιμήσεις τους καὶ τὶς ἀντιφρήσεις τους. «Ἄχ, γιατί ν' αἴτοκοντη ἡ Φωτεινή Σάντη!... Άχ, γιατί ἡ Λάσονα- νά μὴν παῖρη τὸ Φρέντο!... Άχ, καλύτερα νάμενε τίμια γιὰ πάντα ἡ Χρονίτα!...». Εδειχναν μεγάλη χαρὰ ποὺ μὲ είχαν ἔκει καὶ μπορού- σαν νὰ μοῦ τὰ λέντα ἀπό καπά πρόσθια, νὰ ξεδιψαντίνονται. Οπως ἡ Ἀριστέα, διὰ μασ μιλούσαν ἐλεύθερα χωρὶς καυμαῖ συντολή, χω- ρὶς δειλία, σὰν πλούσιότατα τοῦ κόσμου, καϊδεμένα, περιστοιχισμένα, συνηθισμένα. Εοχόνταν κοντά μοι, μὲ ἄγγιζαν ἀφελέστατα, μοϋλε- σαν «ειστε καλές! στοις ἀγαθά», μιλούσαν κάπου— πάπιαν καὶ μεταξὺ τους, παιχνίδιζαν, μὲ χειρονομίες, μὲ γελούσιας καὶ δέλτα πρωτοκύτατα, ἀφελέστατα καὶ — τὸ περιεργο— χωρὶς νὰ βγαίνουν ἀτ' τὰ δρια κάπιον σεβασμοῦ, σὰν παιδιά μὲ καλή καρδιά, μά καὶ μὲ καλή ἀνατροφή.

— Η μαμά!

— Η μαμά!

Είπανταν ἀξαρνα δι Κωστάκης καὶ ἡ Μαργαρίτα μαζί, καὶ μὲ καρδιὰ πετάχτησαν στὸ διάδρομο.

Σὲ λίγο, γύρισαν στὸ παλόνι, ἔχοντας στὴν μέση μά- να. Ο Κωστάκης τῆς κροτούσε τὸ χέρι, ἡ Μαργα- ρίτα τῆς ἀγκάλιαζε τὸν ὄμοιο.

Δὲν ήταν λοιπόν η μαμά. Τὰ παιδιά έκαμαν λάθος. Κάποια φληράδα τους βέβαια ή συγγένεσια...

— Άλλα όχι. Έγώ έκαμα λάθος.

— Η μαμά! συσταίνει ή Αριστέα.

— Η μαμά! ξαναλένε, μ' όλοφάνερο καμάρι, κι' δια τελλα παιδιά.

Κι' εγώ, πού είχα σηκωθεί γιά νά χαρετήσω, μένω με τὸ στόμα πάνωχτο.

Μαμά μ' αὐτὴ τῶν μεγάλων, τῶν πελώρων παιδιῶν, ή λεπτὴ αὐτὴ νέα, πού δὲν φυνόταν μεγάλητερη ἀπὸ τὴν Αριστέα;....

Καὶ ναὶ μὲν φρανόταν γυναῖκα, παντρεμένη, κυρία. Μά ήσα χρόνια καὶ ἐπιτίθενται μιὰ μαμάτσα κάρσον καὶ μιὰ ἀπεριγραπτὴ όμορφιά, πάλι μάτων αὖταν νάγε γεννήσει αὐτὴ, ἔπι ταῦτα δεκάπεντε χρονῶν, τὴν Αριστέα, πού πλησίαζε τὰ είκοσι. Τί ματέριο ήταν αὐτὸς;

— Ο, τὸ ἀντίοντερο τοῦ κώδιου!

— Η Αριστέα, βλέποντας τὴν ἔκτηνή μου, πρόσθεσε:

— Ξέκασσε νά σᾶς πᾶ, πάς δὲν είνε καθαυτὸ μαμά μαζ, τὴν ἀγαπούμενης ὅμως σὰ μαμά καὶ καλύτερα;

— Λ! μητριά λοιτόν; ψιθύρισα σὰ κατέστη;

— Ω, μή μεταχειρίζεστε τέτοια λέξη! φάναξε μὲ φρίση ή Αριστέα. Μητριά ή μαμά μαζ; Καθε ἄλλο!

Καὶ λέγοντας, ἡ μεγάλη κόρη ἀγράλιασε καὶ παταρίλιασε τὴν νέα γυναῖκα, σὰ νῦνθελε νά τὴν ξαναποιήσῃ αὐτὴ γιά τὴν παρὴ λέξη πού μοῦ ξέργιγι μένει.

— Παρόνταν! τῆς είπα κι' ἐγώ. Ήταν κάπι ποὺ δὲν τὸ περιέκενα, δὲν τὸ φαντάστηκα καὶ...

— Δὲν περιέξει, μὲ καθηπύχασε εὐγενικότητα ή καιμάτια. "Αν ή λέξη εμητριά ἔχει κακή ψημασία, έμεις ἐδῶ μπαρούμε νά τὴ λέμε με καλή."

— Πιστέ! φύναξε ή Μαργαρίτα. "Έμεις ποτὲ δὲν θά πούμε τὴ μαμά μαζ μητριά!....

— Μά αὔροι εἶμα; γέλασε κείνη.

— Αζ είσαι! έμεις δὲν σὲ... ἀναγνωρίζουμε!

Κι' ἀρχίσαν πάλι τὸ ἀγραλιάσματα, τὰ φιλιά καὶ τὰ χάδια. Ήταν κατατλικτικό. Ἐκεῖ ποὺ μιλούσαν, πάτε δὲ Κωνσταντίνης πήγανε πίσο της καὶ ἀποκυπόσες τρέφεντα στὸ κεφάλι της τὸ μάγνιον τού, πάτε ή Μαργαρίτα καθότιν μά σπιριχή στὰ γόνατά της — πιθηκτὰ κι' ἐλαφρά γιά μά τη βαράνη ὁ σγρος της — καὶ πάτε δὲ Αλέξος, ὁ μεγάλος, ὁ παιδαρος, καθιστεμένος κοντά της, τῆς ἀριστάς τὸ χέρι καὶ τῆς τὸ φιλούσαν. Στιγμές — στιγμές, μά μαζ τὰ παιδιά βρισόνταν κοντά της, γύρω της, καὶ σχημάτιζαν ἓνα μιαμάτια σημετέλεια, μά εἰσόνα γεμάτη ἀγάπη κι' όμορφιά. Θάλεγες πώς τὰ παιδιά μίζωνταν μπροστά της καὶ γινόντων παιδάσσαν, ἐναὶ ἐκείνη, πού μπροστούσες ἔξιρχετα νάνταν μδερούντων, μεγάλωνταν, γρίνονταν μά μαμά μληθηνή.

Αὐτὸ δὲν τόχη ξαναδει οὗτε μὲ μαμάδες περικελιωμένες ἀπὸ παιδιά πού τάχιν γεννήσεις αἴτες. "Ημων γοητευμένος καὶ συγκρυμένος. Καὶ τὴ γοητεία μου μεγάλωνταν βέβαια ή διωρφιά διονταν αὐτῶν τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων δόληγρα. Γιατὶ κι' ή μητριά, — εἰκοσιδύο μλιάς χρονῶν, καθὼς μοῦ είπε πάνω στὴν πουνέντα — έβαζε κάπι καὶ τὴν Αριστέα. Χιονάτη, κατάξανθη, γάλινη, διηλ θροσά. διηλ θλέκα. Λεπτή πάντα μπροστούσα, μά και γεμάτη ἀνάλογη μὲ τὸ ψηλό καὶ λιγερό της πορών, φορούσα μά ωμα πού τροδειχεν τὰν ἀγαλμα κάπωτ ἀπὸ πέπλο καὶ μὲ τὸ ἐλάχιστο σίνημα, ἔπειτε τὸ ντεκούλε της, ξεσκεπάζοντας πότε τὸν ἔναν, πότε τὸν ἀλλον δύο, πού ελλαστε μά σπιριχή καὶ ξανασκεπάζονταν.

Μιλούσαν πάλι «φιλόλογια». "Ἐρεπετε τῷρα γ' ἀκούσινα τὶς προτιμήσεις καὶ τὶς ἀντιδρήσεις τῆς μαμάς, πού είχε περισσότερες καὶ σοδαφότερες. Γιατὶ όχι μόνο ή πειρα της ήταν μεγαλείτερη ἀπὸ τῶν παιδιῶν — πάντα μά γυναῖκα παντρεμένη — ἀλλα, καθὼς μπρόστα νά καταλάβω, καὶ τὸ γονότα της, κι' ή μορφωτή της.

— Οστόσα μοῦ γεννήθηκε λόγης περιέργεια νά γνωρίσω καὶ τὸ σύζυγο, τὸν πατέρα, νά ίδον τί λέγεις ίταν κι' αὐτὸς καὶ τί ρούλο ἔπαιζε μέσα στὸν τριψερή ἀγάπη τὸν εἶδεν τόσο σπενά τὴν οἰκογένεια. Γιατὶ καὶ τὰ τέσσερα αὐδέρφια παντόντων τόσο ἀγαπημένα μεταξύ τους, δισ τὸ καθένα μγαπτοῦσε, λάτρειε καὶ τὸ μητριά. Μὲ πληρωφρότασσαν δόμος πώς πατέρας στοιχεία δὲν ὑπῆρχε. Ο κόσμος Κεπούγλου ἔλειπε στὴν Εδρώτην κι' οὗτε ηξερούσαν πότε θύ γύριζε.

Κι' ἀπὸ κάποια κατήφεια ποὺ ἐσκίσε μά σπιριχή καὶ τὰ πέντε γελούμενα πούσωτα, καπάλαβα πάς δ ποτέρας αὐτὸς ποὺ ἔλειπε, δὲν ήταν τὸ ίδιο ἀγαπητός στὴν οἰκογένεια..

"Υστερα τὰ ξανθα δια. Η Αριστέα, ποὺ ξανάρθε στὸ σπίτι μου, καὶ ξανατήγη στὸ δικό της, καὶ σὲ λίγο γίνωμε καλοὶ φίλοι, μου τὰ είπε, μου τὰ ἐμπαστείπηρε, χωρὶς νά φοβηθῇ πάς κάποτε μπροστες καὶ νά τὰ γράψω...

Καὶ νά :

"Ος ποδ ἐνάμουσ-διο χρόνια — ἀπὸ τὴν ἐποχὴ διλαδή ποὺ τὴν γνώρισα — ή οἰκογένεια Κεπούγλου καθόταν στὴν Πόλη. Η μητέρα, ἡ ἀληνήνη μητέρα, πέθανε λίγον καρδο ἀπὸ γένητης καὶ τὴ Μαργαρίτα. Ο χρόνος, ἀπὸ καὶ νέος τὸ τέλος της δέν θέλησε νά ξανατηρετείται. Αλλά όχι γιά νά ἀφοσιωθῇ στὴν ἀνατροφὴ τῶν παιδιῶν του. Κάθε ἄλλο! Τὴν ἀνέθεσε σὲ μά γριά θεύ, ποὺ τὴν ξανθούσιαν στὸ σπίτι — ἐν ἀρχοτάστα, παδατά του πάνω στὸ Βάσταρο, καὶ τοῦ λόγου του ἐλεύθερος, ξανάρχισε τὸν τρελλοζωή ποὺ ξανθεὶς καὶ ἀνίταντρος — τὰ τελευταία χρόνια καὶ παντρεμένος — γίνεται καὶ ταξίδια μὲ γυναῖκες καὶ μὲ φίλους γλεντεδες, σὰν κι' αὐτὸν. Εύτυχως ποὺ ή περιουσία ήταν μεγάλη κι' ή γριά θεύ καὶ καὶ φιλόσταρη, είδειν αὐτὴν πάντα τὰ οἰκημάτα της.

Δέκα χρόνια πέρασαν έτσι. "Ενα καιλουάρι, στὴν Πόλη, δὲν εύθυμος κηρος γνώρισε τὴν Παντίνη. Ξεπελλάθρων μάζη της. Τὴν ἀγάπησαν ὅμως καὶ τὰ παιδιά ποὺ τὰ γνώρισαν συγχρόνοις. Κι' ὅταν δέ πατέρας τους τὰ φάτσης, για τὸν τύπο, τὸ πότερον μ' ξένα στόμα :

— Ναι, μπαστά! Νά τὴν πάρης τὴν Παντίνη! Είνε τόσο διμοφή καὶ τόσο καλή! Τὴν θέλουμε!

Τὸ ίδιο καιλουάρι ἔγινε δι γάμος.

Στὶν ἀρχή, τὰ πήγαιν θαυμάσια. Ο κ. Κεπούγλου είχε τέτοια τρέλλα γιά τὴν καινούργια του γυναῖκα, ποὺ διν ὀλάκερον μήνες, δημια δὲν έσπει απὸ καντά της. Θάγησε τὴν Παντίνη; θάγησε κι' αὐτός. Θὰ καθόταν στὸ σπίτι ή Παντίνη; θὰ καθόταν κι' αὐτός. Έχορε όλως-διόλους μὲ τοὺς γλεντεδες του φίλους καὶ φιλημάτους πρόστιτο συζύγου.

Φαντάτων, ἀλλά δὲν ήταν.

Τὴν ὅμωρη αὐτὴν Παντίνη, ποὺ ήταν κι' εἰποὺ χρόνια μικροτερού του, τὴν πήρε όχι διν αισθημα, ἀπὸ ἐκτιμησι, ἀπὸ ἀγάπη ἀληθινή. Μόνο γιατὶ τὸν πρέπειε. Καὶ τὴν είχε διως θάζε καὶ μά ἀπὸ τὶς ἐλλαρές ἐκείνες φιλημάτες του, ποὺ κατὰ τύχη θύ την ξανθεὶς νόμημα γυναῖκα. Τὸν ἀποτέλεσμα φιτσικότατο: Τὴν χόρασε, τὴ βιασθρέπει σὲ διν μήνες. Καὶ, συνηθημένος ν' ἀλλάζει, ξανάρχισε τὰ δικά του. "Οχι τὴν ήμερα, ἀλλά ούτε τὴ νύχτα δὲν καθόταν πάντα στὸ σπίτι του. Σενιγιούσες ξέσι μὲ τὸν γλεντεδες καὶ τέλος ἐφωτινήθησε τρέλλα μάλισταν, μά ἐλευθερή. Κι' έφυγε μάζη της στὸ Παρίσι — τὰ αίσιάνα ταξίδια του ἀφίνοντας μάρμαρο καὶ τὴν Παντίνη καὶ τὰ παιδιά του!

Αὐτὸ δέν πέντε μάρμαρα μήνες μετά τὸ δεύτερο γάμο. — Γιά φαντάτωσ! ξέσια, καθὼς μῶ διηγήσαν ή Αριστέα.

— Αλήθεια, μοῦ είπε, φανταστήκατε ποτὲ τέτοια πράγματα, καὶ σεῖς ἀξόμα ποὺ γράψεις μιθιστορίατα;

— Οχι, μά τὸ Θεό!

— Νά λατον ποὺ ή πραγματικότης ιπτεθαίνει καιμά πράγμα τὴ φαντασία ...

"Η γριά — θεύεια πέθανε σὲ λίγο. Τὰ παιδιά έμειναν μονάχα μὲ τὴ γενεαλογία, δισ τὸ ψηλόν, οἱ Τούρκοι στὴν Πόλη ἀρχίσαν ν' ἀγορεύουσαν κι' οἱ Ρομαϊ, δούσι είχαν τὸν τρόπο, νά φεύγουν. Τούρκοι οι Κεπούγλου, ποὺ βρισκόταν τότε στὴ Βιένη, τοὺς ξανθα πληροφορίασαν νὰ ποιήσουν τὸ σπίτι καὶ τὰ επίπλα δισα — δούσι — δούσι — πότε τέστειλες ἀχόλια καὶ τανάτα γλυκάδες λίρες, γιά νάρθοιν στὴν Αθήνα, ν' ἀγοράσουν στὶν, νά τὸν περιέμενον.

Μὲ τὴ βριθεία καὶ τὴν πρωστασία τῶν συγγενῶν της Παντίνης, τὰ καταβούντας. "Ηθαν στὴν Αθήνα, άγκαρουσιν τ' οικογένεια, πάντα καθισταντας, καὶ τὸ πατέρας στοιχείας, πάντα καὶ τὸν πατέρας. Επειτα μάρισε. Τόσο δὲν γούρισε σὲ κανένα. Μουνόλις, σᾶς λέω, θεύμουρος!

— Μά δὲ βαριέσσοτε ποὺ θάδητη ποτὲ αὐτός! συγκέρασε ή Αριστέα. Στὶν ἀρχή μάζη εἴχε φαρε. Ζητούσαν συγγενών τῆς μαμάδας, ποὺ ἀναγκάστηκε νά γρίηη θεύτη τὸν πότο. Επειτα μάρισε. Τόσο δὲν γούρισε σὲ κανένα. Μουνόλις, σᾶς λέω, θεύμουρος!

— Καὶ κείνη τὴν κείλευσαν της... Τὴν έχει ακόμα;... — Ποιός τὸν ξέρει! "Οπως

ΔΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΣΤΟ «ΜΠΟΥΚΕΤΟ»

Τεύχος ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗ

ΚΑΡΔΙΕΣ ΓΕΜΑΤΕΣ ΕΡΩΤΑ

Ρωμάντζος, βγαλμένο ἀπὸ τὴν πλούσια πηγὴ τοῦ αισθήματος, γραμμένο μὲ τὴ γνωστή δεξιοτεχνία τοῦ συγγραφέως. "Ένα ώραιο ειδύλλιο ποὺ ἀρχίζει μὲ σκηνές τρυφερότητος καὶ ζετυλίγεται σὲ ἀληθινὸ δράμα, μὲ σελίδες παλλόμενες ἀπ' ἔλη τὴ συγχορδία τοῦ ἀνθρωπίνου πόνου.

